

Bildande av Östra Almbergets naturreservat i Malung-Sälens kommun

Beslut

Länsstyrelsen i Dalarnas län beslutar med stöd av 7 kap 4 § miljöbalken att förklara det område som avgränsats på bifogad karta, bilaga 2, som naturreservat. Området är ca 131 ha stort och består av naturskog. Reservatets namn ska vara Östra Almberget. Reservatets slutliga gränser utmärks i fält.

Länsstyrelsen fastställer samtidigt skötselplanen, enligt bilaga 4, med stöd av 3 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken. Naturvårdsförvaltare ska vara Länsstyrelsen i Dalarnas län.

Uppgifter om naturreservatet

Namn	Östra Almberget
Kommun	Malung-Sälén
Län	Dalarna
NVR id	2041705
Församling/socken	Lima
Naturgeografisk region	Vålgig bergkullterräng
Fastigheter	BU 3:6 BU 7:1 BU 10:7 BU 11:31 BU 13:2 BU 15:5 BU 27:1 BU 31:3 VÄSTRA TANDÖ 8:4 BU 10:10 BU 13:13
Areal	Total areal: 131 ha Landareal: 131 ha Produktiv skogsmark: 128 ha

Syfte med naturreservatet

Vårda och bevara värdefulla naturmiljöer

Det främsta syftet med naturreservatet är att bevara områdets skogar som har en liten mänsklig påverkan och är av naturskogskaraktär.

Bevara biologisk mångfald.

Växt och djursamhällen som är typiska för områdets miljöer ska ges förutsättningar för gynnsam bevarandestatus. I Östra Alombergets skogsmiljöer återfinns en rad rödlistade arter och strukturer som indikerar artrika ekosystem.

Tillgodose behov av områden för friluftslivet

Även om reservatets primära syfte är att värna områdets biologiska värden bidrar det även till att tillgodose allmänheten med områden för friluftsliv.

Syftet ska nås genom:

Föreskrifter för området

Området undantas från skogsbruk och annan verksamhet som kan förändra förhållandena för de växt- och djursamhällen som är knutna till områdets skogsmiljöer.

Skötsel enligt skötselplan

För att bevara områdets befintliga naturskogsmiljöer ska större delen av skogen lämnas för fri utveckling. För att upprätthålla naturskogens dynamik bör om möjligt naturvårdsbränning ske i de tallskogsdominerade miljöerna för att upprätthålla brandpåverkan.

Information

Information om området ska finnas både på Länsstyrelsens webbsida och på skylt vid reservatet.

Skäl för beslut

Prioriterade bevarandevärden

Biologiska värden

Östra Alomberget är en bergsformation som höjer sig markant över omgivande landskap. Reservatet omfattar topplatån och de omgivande sluttningarna och utgörs av naturskog med stor variation i bestånden. På toppen består skogen av luckig höjdlägesbarrskog där ljungmattor breder ut sig på marken och bergshällar i vissa områden tittar fram. På flera ställen runt toppen finns lodytor. I sluttningarna är skogen kraftigare och varierar från hänglavrik granskog i norr och öst till en mer talldominerad skog i väst. Det finns även inslag av myr och sumpskog och framförallt i de västra delarna finns spår av bränder i

gamla tallågor och stubbar. Upp till fem brandtillfällen kan uppskattas i träd som fortfarande står kvar på platsen.

Hyggen drar upp mot bergets sluttningar från flera håll, men de skogar som omfattas av reservatet har endast liten påverkan av modernt skogsbruk. Här återfinns många av naturskogens karaktärsdrag med bland annat flerskiktning och träd av olika ålder. Inslaget av gamla och döda träd är i delar av området omfattande.

Variationen och storleken på området tillsammans med den relativa orördheten har skapat förutsättningar för en stor artrikedom. Ett flertal hotade lavar och svampar har påträffats i området.

Friluftsliv

Östra Almberget är lättillgängligt tack vare närheten till bilväg. Från bilvägen i norr finns en stig som leder upp på berget där besökare kan uppleva skogen och utsikten från toppen.

Miljömål

Beslutet om att skydda Östra Almbergets naturreservat bidrar till att uppfylla miljömålen *Levande skogar* samt *Ett rikt växt- och djurliv*.

Motiv för bildande av naturreservat

Skyddsform

Det främsta hotet mot områdets naturvärden är skogsbruk, men även annan exploatering skulle kunna utgöra hot mot området. Områdets naturvärden är sådana att de kräver ett omfattande och långsiktigt skydd för att bevaras och utvecklas. Detta skyddsbehov kan bäst tillgodoses genom bildande av naturreservat. Beslutet följer de riktlinjer som gäller för Länsstyrelsens prioritering av områdesskydd.

Avvägning mellan allmänna och enskilda intressen

Med hänsyn till områdets värden och naturreservatets syften kommer pågående markanvändning att avsevärt försväras. Länsstyrelsen bedömer att områdets värden bäst ges ett långsiktigt skydd genom bildande av naturreservat. Föreskrifterna är anpassade till naturreservatets syften och värden. De är främst avsedda att begränsa skador på mark samt växt- och djurliv. Vid en avvägning mellan enskilda och allmänna intressen i enlighet med 7 kap 25 § miljöbalken finner Länsstyrelsen att föreskrifterna inte går längre än vad som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

Beslutet är förenligt med hushållningsbestämmelserna för mark och vattenområden enligt 3 kap. miljöbalken

Planeringsbakgrund

Östra Almberget ligger inom ett landskapsavsnitt, så kallad värdetrakt, där man i strategin för formellt skydd av skog i Dalarnas län (Miljövårdenheten, Rapport 2006:02) identifierat en högre täthet av värdekärnor för djur- och växtliv. Östra Almberget ligger inom granvärdetrakten Tandövala. Stora delar av Östra Almbergets skogar, ca 50 ha, är utpekade

som nyckelbiotop i den naturvärdesdokumentation av skogslandskapet som Skogsstyrelsen har gjort.

Reservatsföreskrifter

För att säkerställa syftet med reservatet förordnar Länsstyrelsen att nedan angivna föreskrifter skall gälla. Föreskrifterna gäller utöver vad som gäller enligt lag eller annan författning.

Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för de åtgärder som behövs för att nå syftet med reservatet och som framgår av föreskrifterna under B nedan. Detsamma gäller för uppföljning av bevarandemål och åtgärder. Vidare ska föreskrifterna heller inte utgöra hinder för normalt underhåll av de vägar som syns på beslutskartan, bilaga 2.

A Föreskrifter enligt 7 kap 5 § miljöbalken om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden.

I naturreservatet är det förbjudet att:

1. anordna upplag, gräva, schakta, dika, dämna eller på något sätt skada mark eller vatten
2. avverka skog och utföra skogsvårdande åtgärd samt att upparbeta och ta bort dött träd eller vindfälle, med följande undantag:
 - Befintliga sikt- och skjutgator får underhållsröjas
 - Befintliga vägkanter inom ett område om två meter från bakre dikeskant får underhållsröjas.
3. gödsla, återföra aska eller använda bekämpningsmedel
4. anlägga mark- eller luftledning, uppföra ny byggnad, mast eller annan anläggning, med följande undantag:
 - Jaktpass av naturmaterial får uppföras
5. plantera in växter eller djur
6. utan Länsstyrelsens tillstånd sprida kalk
7. framföra motordrivet fordon i terrängen på barmark, med följande undantag:
 - Transportera ut älg, björn, större hjortvilt eller vildsvin med fordon som inte ger skador på mark eller vegetation.
 - För tjänstemän i sjukvårds-, polis- eller räddningsärendet. Insatsen ska omgående anmälas till länsstyrelsen
8. bedriva jakt med fälla, inklusive snara, med följande undantag:
 - Jakt med minkfällor är tillåtet.
9. utfodra djur, lägga ut åtel eller vidta andra åtgärder för att locka/samla djur till vissa platser.

10. upplåta korttidsjakt inom naturreservatet.

B Föreskrifter enligt 7 kap 6 § miljöbalken om förpliktelser för ägare och innehavare av särskild rätt till fastigheter att tåla visst intrång.

Markägare och innehavare av särskild rätt till marken förpliktigas tåla att följande anordningar utförs och åtgärder vidtas för att tillgodose syftet med reservatet:

1. utmärkning av reservatet, uppsättning av informationstavlor samt anläggning och underhåll av leder och andra anläggningar för friluftslivets behov.
2. skötsel genom naturvårdsbränning inom område som framgår av skötselkartan, bilaga 3,
3. undersökningar för uppföljning av skötselplanen och reservatets syfte

C Föreskrifter enligt 7 kap 30 § miljöbalken om rätten att färdas och vistas inom reservatet samt om ordningen i övrigt inom reservatet.

Föreskrifterna under punkten C gäller även fastighetsägare och innehavare av särskild rätt till fastighet när de inte utnyttjar sin rätt att bruka fastigheten

I naturreservatet är det förbjudet att:

1. skada växande eller döda – stående eller omkullfallna – träd, stubbar och buskar, med följande undantag:

-Insamling av löst liggande mindre torra grenar och kvistar i syfte att göra upp eld. Undantaget gäller inte torrakor och tjärstubbar.

2. framföra motordrivet fordon i terrängen på barmark .

Utan Länsstyrelsens tillstånd är det vidare förbjudet att:

3. gräva upp växter, plocka mossor, lavar och vedlevande svampar eller samla in djur (tex insekter)
4. genomföra eller bedriva tävlingar, lägerverksamhet och andra större eller återkommande organiserade arrangemang.

Motiv och förtydliganden till föreskrifter

I *punkterna A1-A9 och C1-C4* förbjuds sådana aktiviteter som kan störa den naturliga utvecklingen hos vegetationstyper och naturskogens växter och djur.

I *punkt A2* förbjuds alla former av avverknings- och skogsskötselåtgärder, vilket är en förutsättning för att områdets värden ska bibehållas. Denna föreskrift innebär att bestämmelserna i skogsvårdslagen och Skogsstyrelsens föreskrifter om bekämpning av skadeinsekter och tillvaratagande av skadad skog ej ska gälla inom naturreservatet. Uppkommer insektskador på skog i anslutning till naturreservatet som en följd av att åtgärder för insektsbekämpning inte vidtagits inom reservatet ska frågan om ersättning bedömas enligt skadeståndsrättsliga regler. Befintliga sikt- och skjutgator får underhållsröjas, men nya sikt- och skjutgator får inte röjas. Vidare får träd och buskar

inom ett område om två meter bortom bakre vägdikeskant tas bort med syftet att underhålla vägen. Stora och grova träd eller andra träd med höga naturvärden bör dock om möjligt lämnas kvar stående. Om detta inte är möjligt ur säkerhetssynpunkt kan träden fallas och lämnas liggande i reservatet.

I *punkt A3* framgår det att man inte får sprida aska i reservatet. Förbudet avser askåterföring av biobränsle och gäller inte spridning av kremeringsaska, då detta anses ha försumbar påverkan på naturmiljön.

I *punkt A4* förbjuds nyanläggning av alla slags anläggningar. Detta inkluderar jakttorn och jaktpass av permanent typ med väggar, tak eller dylikt. Enkla tillfälliga jaktpass av "naturmaterial" dvs. av standardtyp med slator/granris eller mobila tak/vindskydd som endast används under själva jakten får dock skapas. Jaktpass inklusive eventuella skjutvinklar får markeras diskret, exempelvis med märkt småfågelholk i naturmaterial.

I *punkt A7* förbjuds terrängkörning på barmark. Terrängkörning med motordrivna fordon ger vegetations- och markskador, särskilt om tunga fordon används eller om körning sker i våtmarker, vilket skadar den biologiska mångfalden och minskar upplevelsen av ett "orört" område. Undantag för uttransport av älg, björn, större hjortvilt och vildsvin bedöms kunna ske med fordon som inte ger permanenta markskador samtidigt som omfattningen är så begränsad att friluftslivet, vid avvägning mot jaktintresset, får tåla eventuella störningar. De undantagna djuren överensstämmer med dem som anges i terrängkörningsföreläsningen. Lämpligen bör små lätta fordon nyttjas, helst banddrivna. Störningen av den förväntade snöskotertrafiken har inte bedömts bli så omfattande i området att det motiverar ett förbud.

I *punkt A8* förbjuds jakt med fällor. Denna jaktform bedöms ej vara av samma starka allmänna intresse som annan jakt, utan bedrivs främst i bestandsreglerande syfte. Utgångspunkten bör därför vara att endast tillåta jakt med fällor om det finns skäl att reglera specifika arter. Utestående fällor minskar också upplevelsen av ett "orört" område och kan upplevas negativt av friluftslivet. Det kan även innebära en risk för fredade arter som exempelvis ugglor. Undantag för minkfällor medges för att minkjakt är motiverad ur naturskyddssynpunkt och att fällfångst är den enda realistiska jaktmetoden. Även slagfällor är tillåtna vid minkjakt eftersom naturvårdsnyttan bedöms större än risken att enstaka individer av andra arter dödas. Fällor ska alltid märkas med namn och adress.

I *punkt A9* förbjuds utfodring (åtling) av vilt. Åtling medför att djur koncentreras till området kring utfodringsplatsen. Lokalt skadas vegetationen vid foderplatsen genom tramp, foderspill, en viss gödsling av marken samt ett ökat betestryck på unga lövträd i området. Detta är inte önskvärt inom naturreservat. Exempelvis är det dock tillåtet att lämna kvar den urtagna älgräntan efter skjutna älgar liksom att mata småfåglar. Det är också tillåtet att sätta ut saltsten, dock bör placeringen vara sådan att skador på vegetation minimeras. Det bör därför inte sättas ut saltsten vid källdrag och liknande där marken är extra slitagekänslig.

I *punkt A10* förbjuds korttidsjakt. Föreskriften syftar främst till att förhindra att jakt upplåts i ett område via s.k. dagkortsförsäljning. Jaktutövarna ska ha en ingående kunskap om områdets naturvärden/skyddsbehov och vilka hänsyn som behöver tas vad gäller bl.a.

jaktens omfattning och utövning. Jaktgäster accepteras endast om de medföljer nyttjanderättsinnehavare – d.v.s. de ska bedriva jakt tillsammans.

I *punkterna B1-B3* medges att vissa åtgärder får vidtas i reservatet. Länsstyrelsen bedömer att nyttan med dessa åtgärder är avsevärd.

I *punkt B1* medges uppmärkning av reservatet, uppsättande av informationstavlor och iordningställande/underhåll av anläggningar för friluftslivet. Information om reservatet samt anläggningar för friluftslivet bedöms idag ofta som högst angeläget för att tillmötesgå det rörliga friluftslivet.

I *punkt B2* medges skötsel av naturvärdena i reservatet. Dessa naturvärden kräver skötsel för att kunna bibehållas eller utvecklas, och behövs därför för att syftet med naturreservatet ska kunna uppnås.

I *punkt B3* medges undersökningar för uppföljning. Forskning och uppföljning ingår som en naturlig del i reservat av denna karaktär.

I *punkt C1* förbjuds att skada orsakas på levande och döda träd, buskar och stubbar. Skogens träd är grunden för reservatets värde och får inte skadas. För att tillgodose upplevelsevärdena i området tillåts dock insamling av löst liggande mindre torra grenar och kvistar, för att möjligheten att kunna göra upp eld ska finnas även utan medtagen ved. Däremot får man inte elda med delar av torra/döda trädstammar och stubbar eller liggande döda träd, skålar. Det är tillåtet att tälta i reservatet och att elda under förutsättning att man tar hänsyn och inte stör häcknings- och spelplatser och inte skadar växande eller döda träd. Matsvamp och bär får plockas i reservatet.

I *punkt C2* förbjuds fordonstrafik på barmark. För motivering se punkt A7.

I *punkt C3* förbjuds att utan Länsstyrelsens tillstånd gräva upp växter, plocka mossor, lavar och vedlevande svampar, samt att samla in djur. Förekomsten av ett flertal värdefulla, ofta rödlistade, organismer motiverar skydd mot sådan plockning och insamling som kan inverka menligt på berörda populationer. Det är dock angeläget att undersökningar och insamlingar som förbättrar kunskapen om reservatets organismvärld kan ske. Normalt bör sådana undersökningar kunna medges under förutsättning att de har ett allmänt intresse, att undersökningsmetoden inte orsakar bestående skada och att resultaten tillgängliggörs.

I *punkt C4* förbjuds att utan Länsstyrelsens tillstånd bedriva större arrangemang i naturreservatet. Fler besökare i reservatet är normalt positivt. Olika organiserade arrangemang kan dock, om de bedrivs i olämplig omfattning, på olämpligt sätt, på olämplig plats eller under olämplig tid, störa andra besökare och negativt påverka naturmiljön. För att kunna inrikta den organiserade verksamheten till en hållbar och miljöanpassad sådan, krävs därför tillstånd av länsstyrelsen enligt punkt C4. Länsstyrelsen kan då ställa villkor och anvisa passande plats etc.

Ärendets handläggning

Östra Almberget uppmärksammades år 2000 då en första omfattande inventering av områdets naturvärden gjordes. Området inventerades även i Urskogsinventeringen 2003

och då det var utsatt för hårt tryck från avverkningsplaner gjordes därför ytterligare en inventering 2006. Eftersom området bedömdes som mycket skyddsvärt startade 2008 processen med att skydda det som naturreservat. I samband med detta gavs lantmäteriet i uppdrag att mäta in det blivande reservatet. Utmärkningen av den slutgiltiga gränsen gjordes 2011 av lantmäteriet.

Uppdraget att ta fram ekonomiska värdeutlåtanden för marken gavs till företaget NAI Svefa 2008. Även uppdraget att förhandla om ersättning med markägarna gavs till NAI Svefa 2009. 2011 blev förhandlingsarbetet klart och ungefär hälften av arealen (11 fastigheter) är inköpt av staten och den andra hälften (8 fastigheter) ersatt med intrångsersättning.

I februari 2014 skickades beslut och skötselplan på remiss till sakägare, föreningar och berörda myndigheter. Remissen skickades även till dem som har hus och vistas i Almbergets fäbod som ligger intill reservatet. Lima Besparingsskog inkom med synpunkter angående förvaltningen av vägarna. De önskade ett förtydligande beträffande möjligheten att underhålla vägarna och ett bidrag för den ökade belastningen på vägarna som naturreservatet medför. Föreskrifterna har därför kompletterats med följande undantag under föreskrift A2: "Befintliga vägkanter inom ett område om två meter från bakre dikeskant får underhållsröjas. Ett avtal om vägunderhåll har också tecknats mellan länsstyrelsen och Lima besparingsskog.

Vidare har önskemål kommit in om att man ska återuppföra det utsiktstorn som tidigare funnits på toppen av Östra Almberget och som använts för brandbevakning. Då länsstyrelsen främst prioriterar friluftslivsanläggningar som kan göras tillgängliga för alla så finns i dagsläget inte möjlighet att prioritera ett nytt utsiktstorn på Östra Almberget.

Upplysningar

Andra föreskrifter som gäller för området

Några andra föreskrifter för detta område specifikt finns inte.

Dispens från föreskrifter mm

Om det finns särskilda skäl får Länsstyrelsen med stöd av 7 kap 7 § miljöbalken medge dispens från meddelade föreskrifter för naturreservatet.

Kungörelse

Beslutet kungörs på det sätt som gäller för författningar i allmänhet. Beslutet delges sakägarna enligt sändlista med delgivningskvitto.

Föreskrifterna enligt 7 kap 30 § miljöbalken träder i kraft omedelbart, även om beslutet överklagas.

Överklagan

Beslutet kan överklagas till Regeringen, Miljödepartementet, se bilaga 5 (formulär 6).

Beslutande

Beslut i detta ärende har fattats av landshövding Maria Norrfalk. I den slutliga handläggningen deltog även jurist Gunilla Garbergs, antikvarie Agneta Jonsson, samhällsplanerare Frida Ryhag, funktionssamordnare Jemt Anna Eriksson och naturskyddshandläggare Sarah Norling, den sistnämnde föredragande.

Maria Norrfalk

Landshövding

Sarah Norling

Naturvårdshandläggare

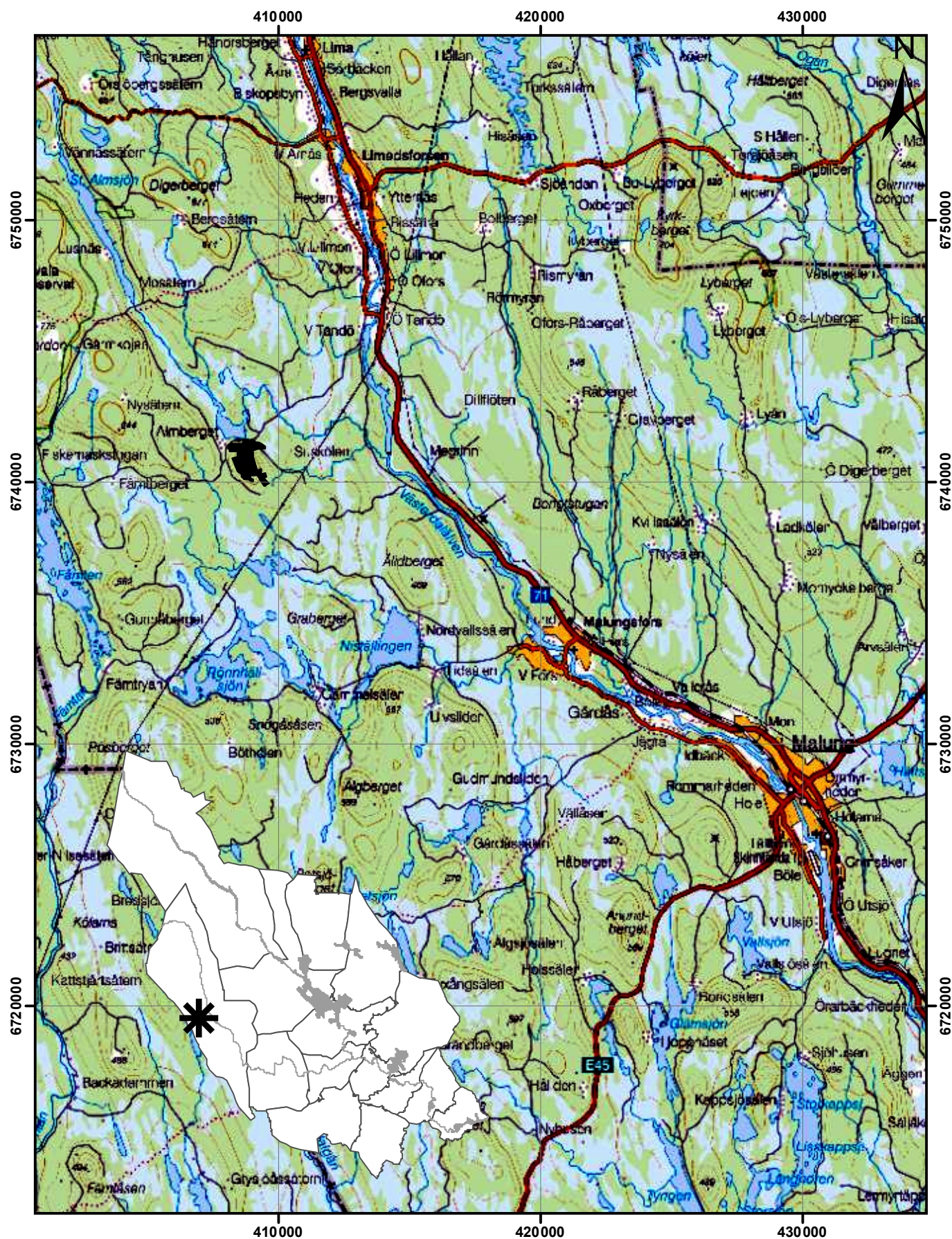
Bilagor:

Bilaga 1	Översiktskarta
Bilaga 2	Beslutskarta
Bilaga 3	Skötselkarta
Bilaga 4	Skötselplan
Bilaga 5	Överklagningsformulär (markägare och sakägare)

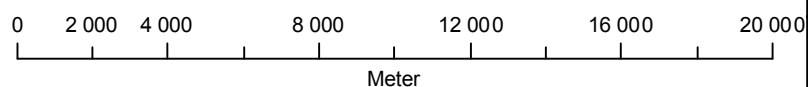
Sändlista: (sändlistan är borttagen i webbversionen)

Översiktskarta Östra Almberget

Bilaga 1

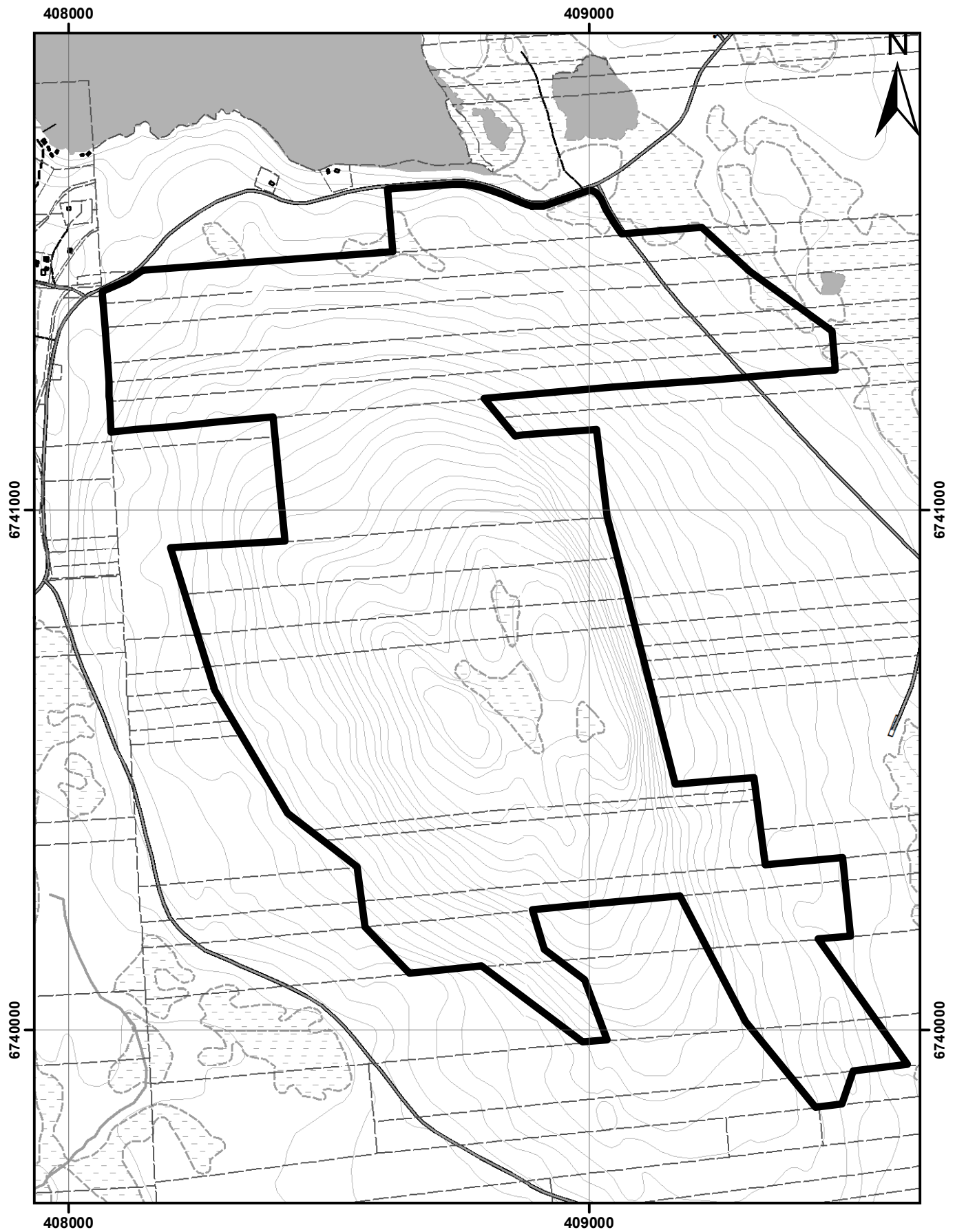

Skala 1:200 000

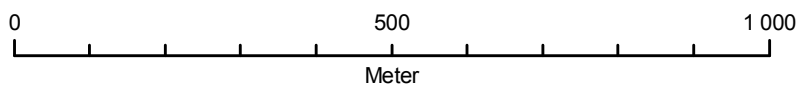

Teckenförklaring

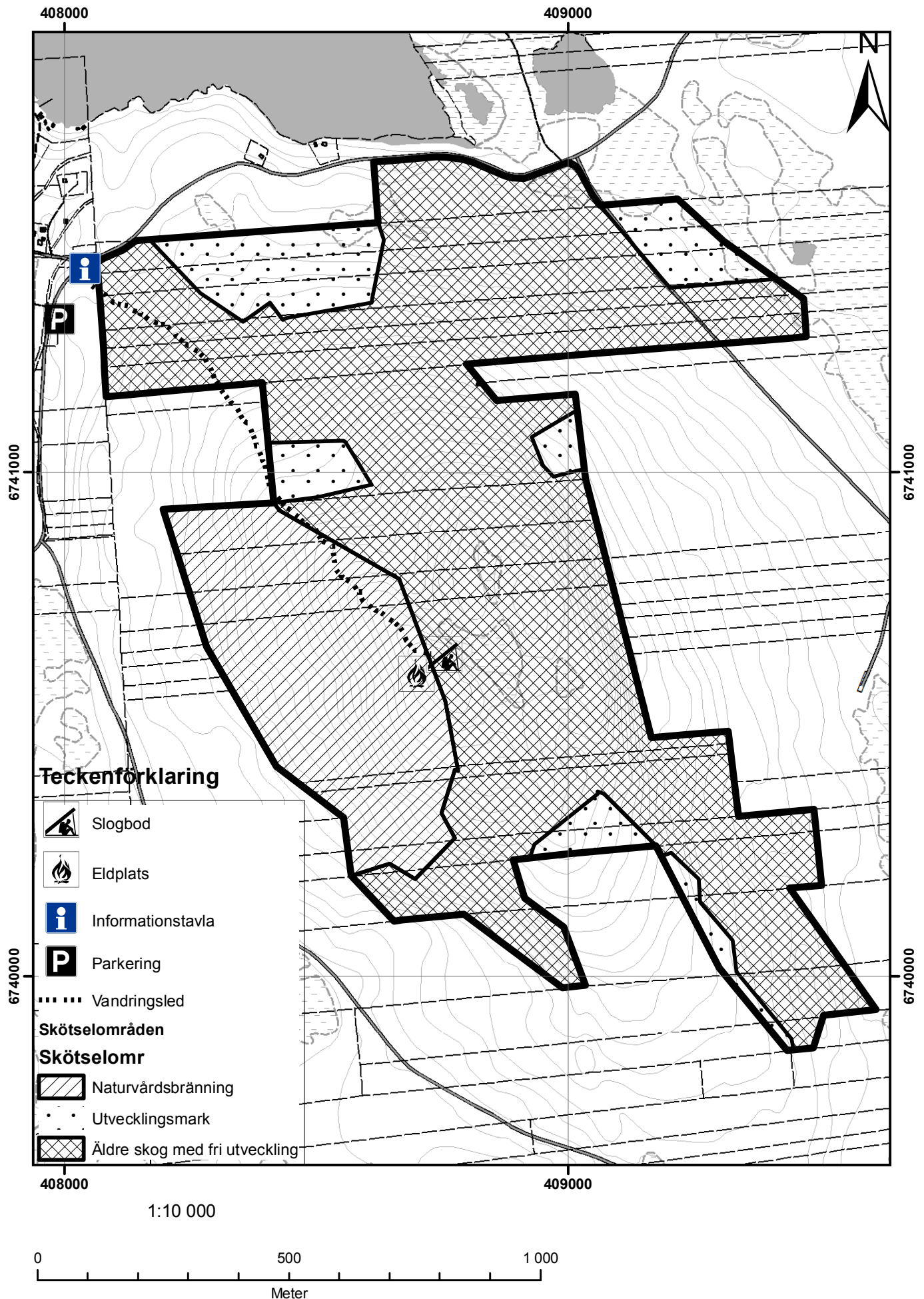
Östra Almergets naturreservat

Skala 1:10 000

Teckenförklaring

Östra Almbergets naturreservat	Bäck/dike
Fastighetsgräns	Vatten
Mindre bilväg	Sankmark
Sämre bilväg	Sankmark, svårframkomlig
	Sankmark blekvät

Skötselplan för naturreservatet Östra Almberget

Innehåll

BESKRIVNINGSDDEL.....	3
1. Beskrivning av bevarandevärdena	3
1.1 Administrativ data	3
1.2 Beskrivning av området	3
1.3 Källförteckning	8
PLANDEL.....	10
2 Avvägningar mellan bevarandevärden	10
2.1 Syfte med naturreservatet.....	10
2.2 Prioritering mellan bevarandevärden.....	10
3 Skötselområden med bevarandemål och åtgärder.....	10
4 Jakt och fiske.....	15
5 Dokumentation och uppföljning.....	15
6 Revidering av skötselplanen.....	16
7 Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder.....	16

Beskrivningsdel

1. Beskrivning av bevarandevärdena

1.1 Administrativ data

Namn	Östra Almberget
NVR id	2041705
Län	Dalarna
Kommun	Malung-Sälen
Markslag: <i>(uppdelning enl Naturvårdsverkets rapport nr 5391)</i>	
Tallskog	38,2 ha
Granskog	63,4 ha
Barrblandskog	15,3 ha
Barrsumpskog	1,6 ha
Lövblandad barrskog	3,5 ha
Triviallövskog	1,1 ha
Ungskog inklusive hyggen	4,6 ha
Sumpskogsimpediment	0,8 ha
Övriga skogsimpediment	1,2 ha
Våtmark	1,8 ha
Totalt	131,3 ha
Nyttjanderätter	Enskild väg passerar genom reservatet.

1.2 Beskrivning av området

1.2.1 Geovetenskap

Östra Almberget är ett berg vars topp når ca 582 m.ö.h. Bergets norra sida sluttar brant ner mot Södra Almsjön som ligger på en höjd av 420 m.ö.h. Berggrunden utgörs av granit och syenit förutom i områdets nordöstra hörn där den består av kvartsit. Berggrundens sammansättning tillsammans med det tunna jordtäcket på berget bidrar till de ganska näringsfattiga förhållandena i marken. Jordarterna i området utgörs av morän som i de lägre delarna är sandig. I svackor förekommer torv. I höjdlägen sticker berggrunden upp ur jordtäcket. Avrinningen från bergets högre områden sker på markytan, vattnet översilar

marken. Där sandig morän finns kan vattnet infiltreras i marken. En del rinner ner mot Södra Almsjön men det finns även några bäckar som rinner åt sydväst och åt öst.

1.2.2 Biologi

Östra Almbergets naturskogskaraktär påvisas framför allt genom att skogen är flerskiktad, har träd av olika ålder och att inslaget av gamla och döda träd i delar av området är omfattande. I den talldominerade skogen i västsluttningen finns spår av bränder i gamla tallågor och stubbar. Upp till fem brandtillfällen kan uppskattas i träd som fortfarande står kvar på platsen. Västsluttningen utgörs delvis av hällmarkstallskog med inslag av klipphyllor och lodytor. Några arter som påträffats i detta område är bland annat lavarna kortskaftad ärgspik, kolflarnlav och vedflamlav.

I den grandominerade skogen på bergets nordsluttning är hänglavrikedomen bitvis påtaglig med bland annat gamlavar av meterlängd. Gamla senvuxna granar och död ved skapad till följd av självgallring och toppbrott är andra inslag. Här finns även inslag av sumpskog och en del lövträd av både björk och rönn. I den skarpa branten på östsidan växer en barrblandskog där gammeltallars platta toppar syns nere i sluttningen när man står på brantens krön och tittar ner. Här är också mycket hänglavrikt, t.ex. växer violettgrå tagellav i stora tussar. Några andra arter som noterats i området är bland annat kattfotlav, vedticka, gammelgranskål och rynkskinn.

På toppen av berget består skogen av luckig höjdlägesbarrskog där ljungmattor breder ut sig på marken och bergshällar i vissa områden tittar fram. På flera ställen runt toppen finns lodytor och även mindre inslag av myr och sumpskog förekommer. Myrarna är odikade.

Vegetation och flora

Skogsmarken är övervägande frisk och fältskiktet domineras av blåbärstyp. Ljungvegetation finns framför allt på toppen av berget där jordtäcket är tunt och magert. I de fuktigare partierna av nordostsluttningen utgörs fältskiktet bitvis av ormbunk-örttyp.

Fauna

Någon regelrätt ornitologisk inventering har inte gjorts men bland annat tallbit har noterats i området.

Värdefulla arter:

Art	Vetenskapligt namn	Kategori
Lavar		
Garnlav	Alectoria sarmentosa	NT
Violettgrå tagellav	Bryoria nadvornikiana	NT
Kattfotlav	Arthonia leucopellea	S
Kolflarnlav	Hypocenomyce anthracophila	NT
Vedflamlav	Pyrrhospora elabens	S
Kortskaftad ärgspik	Microcalicium ahlneri	S
Lunglav	Lobaria pulmonaria	NT
Skuggblåslav	Hypogymnia vittata	S
Skrovellav	Lobaria scrobiculata	NT
Broktagel	Bryoria bicolor	VU
Dvärgbägarlav	Cladonia parasitica	NT
Korallblylav	Parmeliella triptophylla	S
Mossor		
Kantvitmossa	Sphagnum quinquefarium	S
Svampar		
Vedticka	Antrodia pulvinascens	S
Gammelgranskål	Pseudographis pinicola	NT
Rynkskinn	Phlebia centrifuga	NT
Kötticka	Leptoporus mollis	NT
Granticka	Phellinus chrysoloma	NT
Rosenticka	Fomitopsis rosea	NT
Gropticka	Oligoporus guttulatus	VU
Gränsticka	Phellinus nigrolimitatus	NT
Fläckporing	Antrodia albobrunnea	VU
Gräddporing	Cinereomyces lenis	VU
Doftskinn	Cystostereum murrayi	NT

Violmussling	Trichaptum laricinum	NT
Stjärntagging	Asterodon ferruginosus	NT
Ullticka	Phellinus ferrugineofuscus	NT
Tallticka	Phellinus pini	NT
Kärlväxter		
Kransrams	Polygonatum verticillatum	S
Spindelblomster	Listera cordata	S
Fåglar		
Tallbit	Pinicola enucleator	NT

Tabell över förekomst av rödlistade arter och signalarter. Rödlistade arter enligt ArtDatabanken 2010: sårbar (VU), missgynnad (NT). Signalarter enligt Skogsstyrelsen (S).

1.2.3 Kulturhistoria

Skogarna på Östra Almberget har uppkommit då bränder för mer än 130 år sedan formade skogslandskapet. Även om merparten av skogen har uppkommit genom naturlig förnygring så har den påverkats av de verksamheter som människor bedrivit i området, t.ex. i form av dimensionsavverkningar och skogsbete. Några mindre områden har även avverkats i modern tid. Dimensionsavverkningarna kan vara en förklaring till att man endast hittar enstaka torrakor av äldre, grövre modell i området och att den äldsta generationen träd saknas. Med undantag av några mindre områden med yngre skog är medelåldern på skogen inom reservatet 150 till 160 år.

Inom reservatsområdet finns inga kända fornlämningar, men i anslutning till reservatet, vid Södra Almsjöns norra strand, finns dokumenterat två boplatslämningar från Stenåldern. Skogsbete bedrevs i området under den period då Almbergets fåbod, som ligger nordväst om reservatet vid Södra Almsjön, var aktiv. Utmarksbetet vid Almbergets fåbod har anor från 1600-talet. Från 1600-talets senare hälft finns tre upptecknade säterbrukare på Almbergets fåbodvall. Från den nedlagda fåbodvallen Lilla –Kämpberget (nedlagd mellan åren 1664 och 1696) ca två km norr om Almsjön har troligtvis ingen betning förekommit i närheten av Östra Almberget.

Boskapen betade under vallning, de fick inte beta på fåbodvallen och på de viktiga slättermyrarna i omgivningen. Boskapen vallades i olika väderstreck från fåbodvallen, en så kallad lötgång, så att återväxten av grödan kunde ske till nästkommande veckas återkommande vallning inom samma område. Brukarna passade även på varandra så att ingen annan skulle ta deras hävdade bete. Boskapen vallades även på grund av deras höga värde då de under tidigare århundranden var hårt drabbade av rovdjur.

Myrslogar vid Almsjön, speciellt myrarna väster om sjön, var ett välkommet fodertillskott där man tidigare skar myrhö med skära. Under senare tid användes lie under höbärgningen. Dessutom skar man lövfoder i mängd, även gran och tall fick lämna bidrag till fodertäkten. Jordförbättringar på vallen har gjorts under senare sekler för att få ett bättre fodertillskott. Under senare tid odlades det i mindre omfattning havre och även lite rovor och potatis.

Vid fåbodars etablering i utmarkerna eftertraktades bra bete med en bra vattentäkt. Vid den äldsta vallen finns en kalkkälla som kommer som en liten rännil upp ur sandlagen. Den har ett konstant flöde sommar som vinter och har aldrig sinat eller frusit igen. Det konstanta vattentrycket kommer med stor sannolikhet med påverkan från Östra Almberget.

I utkanten av fåbodvallen finns tjärdalar dokumenterade. Tjära har tillverkats i samband med fåbodvistelsen, sannolikt för att användas i det egna husbehovet på vallen som träkonserveringsmedel av redskap och båtar då även fisket i Almsjön var ett välkommet bidrag till hushållet.

Almbergets fåbodbruk med de sex fåbodbrukarna under 1900-talet började succesivt avta från mitten av 1960-talet och upphörde helt år 1993. Den först etablerade vallen blev även den sista att nyttja betet vid Almbergets fåbod, den brukaren hade då 12 kor och 4 kalvar, getterna var sedan drygt 30 år tillbaka avyttrade. När mulbetet succesivt började avta tog naturen vid med återbeskogningen som nu växt till sig med stora träd i omgivningen och inne på fåboden.

Almbergets fåbod i slutet av 1920 talet, byggnader som gått till förgängelsen.

Bebyggelsen i och runt Almbergets fåbod består numera till största delen av under senare tid uppförda sportstugor. De äldre fåbodstugorna används även de numera som fritidshus. De första fåbodstugorna har sedan länge ersatts med nya, några riktigt gamla grånade hus finns dock fortfarande kvar. En liten lada kan nämnas som ännu är i brukbart skick och är daterad till åren 1567 och 1600.

År 1866 dokumenterades hela boskapsantalet i Lima socken av Eric Dofsén. Dofsén gjorde även en bedömning av kvalitén på betet vid Almbergets fåbod: ”Almberget bergligt, kan betas hela sommaren men klen höstbete. Antal boskap. 14 hästar över 3 år, 1 tjur, 48 kor, 21 ungnöt, 83 får, 90 getter och 1 svin”.

(Historiska uppteckningar av Lars-Axel Magnusson, Lima nov 2013.)

1.2.4 Jakt, fiske och övrigt friluftsliv

Östra Almberget är lättillgängligt tack vare närheten till bilväg. Från bilvägen i norr finns en stig som leder upp på berget där besökare kan ta sig upp till toppen. De besökare som vistas i området är troligtvis främst boende vid Almberget eller besökare i samband med jakt och bärplockning. Något högre besöksstryck av den breda allmänheten kan nog heller inte förväntas i framtiden.

Östra Almberget ingår i Lima Södra Viltvårdsområde.

1.3 Källförteckning

Kirppu, S, inventeringsrapport från inventering av Östra Almberget 2006-10-25/26.

Andersson, M, inventeringsrapport från inventering av Östra Almberget i samband med Urskogsinventeringen 2003.

Ekenberg, C, Bergstedt, J, inventeringsrapport från inventering av Östra Almberget år 2000.

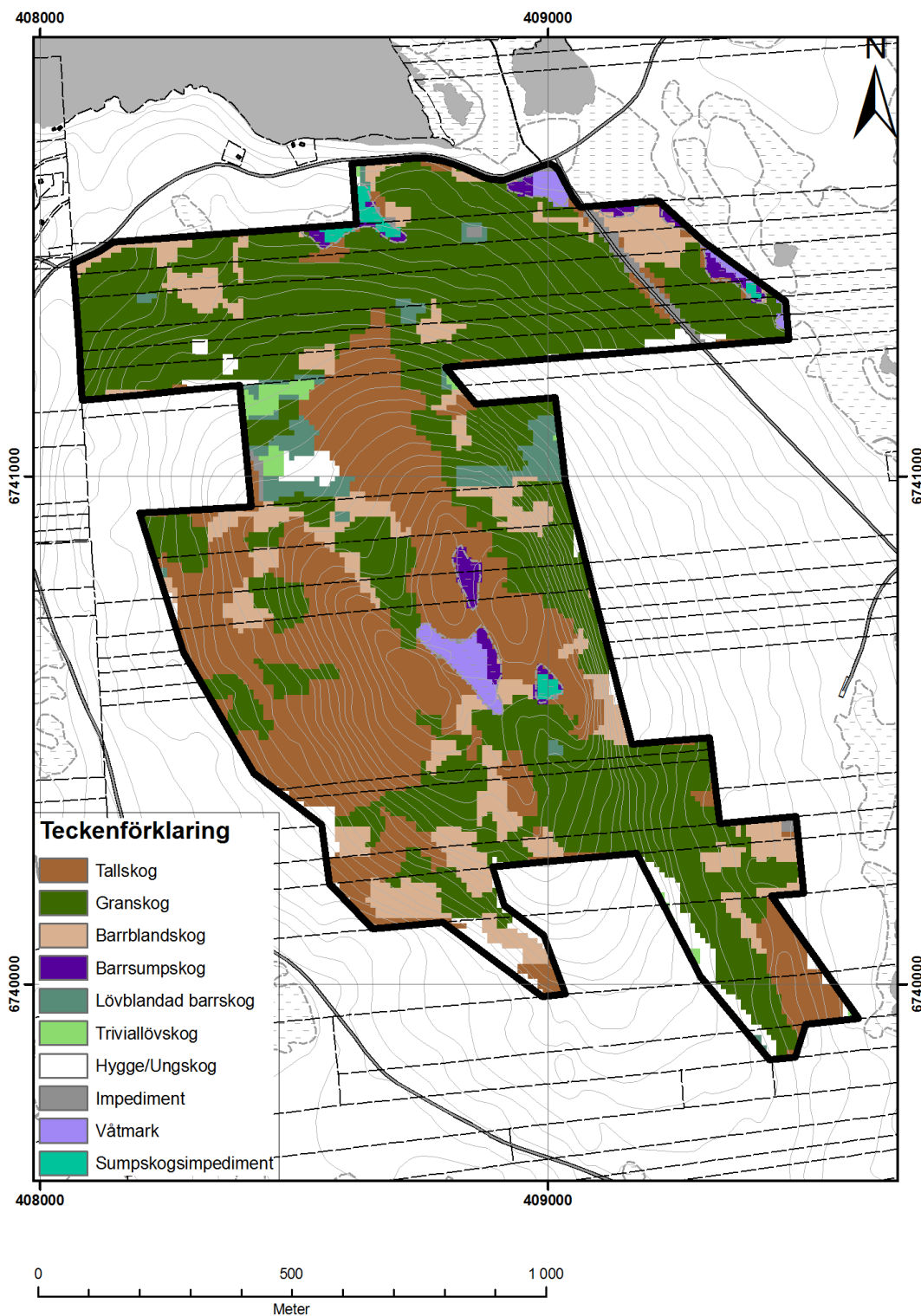
Burgman, G (2011), *Geologisk beskrivning av planerade naturreservat i Gagnef, Malung och Smedjebackens kommuner*, rapport inom ramen av praktikkurs, geovetenskapliga programmet, Stockholms Universitet.

ArtDatabanken, Rödlistade arter i Sverige 2010

Skogsstyrelsen, Signalartsförteckning 2013-04-15

Magnusson, L-A, Kultur och fåbodbruk Almbergets fåbod, Historiska uppteckningar nov 2013.

Markslag (uppdelning enligt Naturvårdsverkets rapport nr 5391)

Plandel

2 Avvägningar mellan bevarandevärden

2.1 Syfte med naturreservatet

Vårda och bevara värdefulla naturmiljöer

Det främsta syftet med naturreservatet är att bevara områdets skogar som har en liten mänsklig påverkan och är av naturskogskaraktär.

Bevara biologisk mångfald.

Växt och djursamhällen som är typiska för områdets miljöer ska ges förutsättningar för gynnsam bevarandestatus. I Östra Almbergets skogsmiljöer återfinns en rad rödlistade arter och strukturer som indikerar artrika ekosystem.

Tillgodose behov av områden för friluftslivet

Även om reservatets primära syfte är att värna områdets biologiska värden bidrar det även till att tillgodose allmänheten med områden för friluftsliv.

2.2 Prioritering mellan bevarandevärden

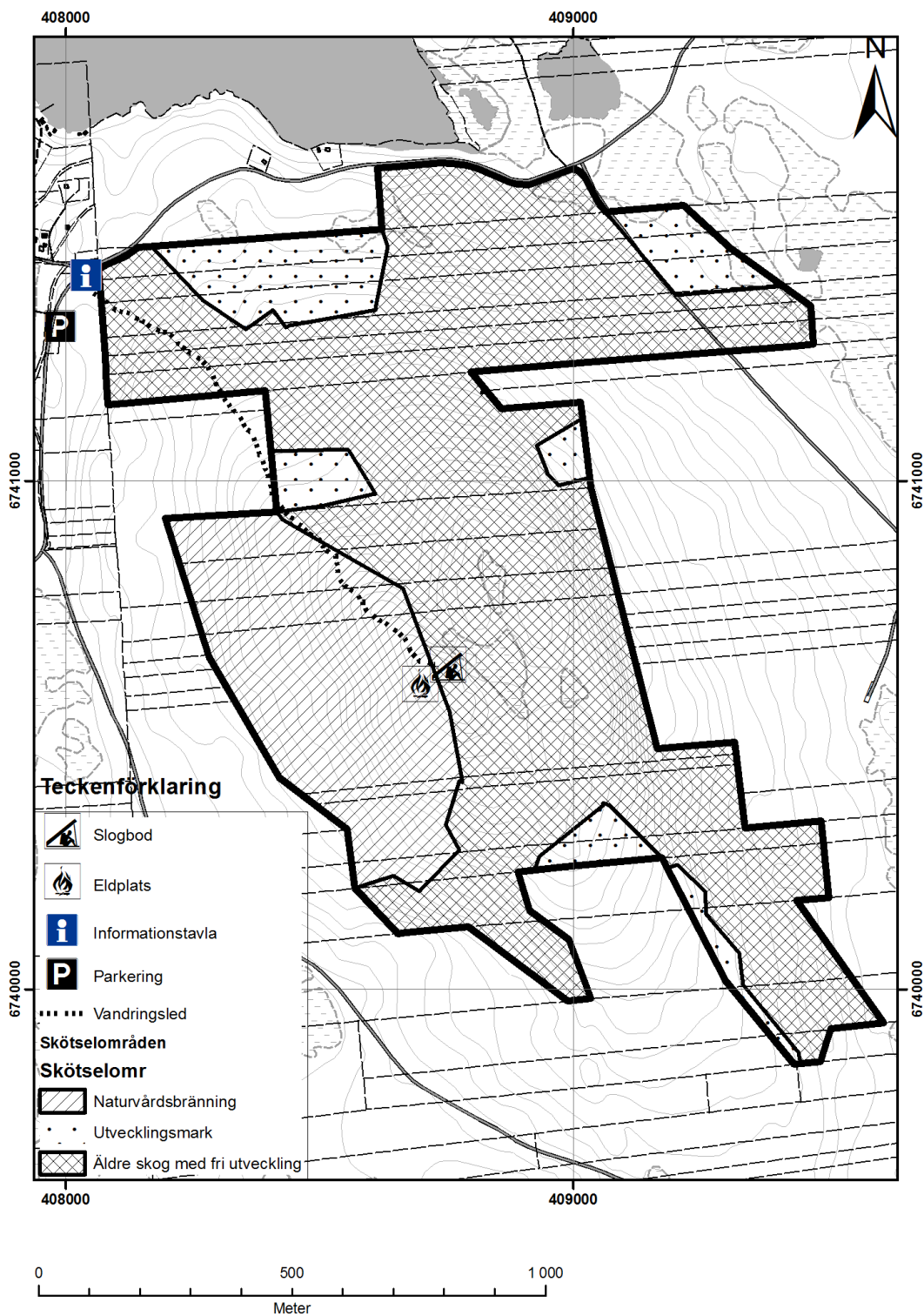
Naturreservatet är främst avsatt för att säkerställa och utveckla de biologiska värdena, varför nya stigar och andra anordningar för friluftslivet endast får lokaliseras på ett sätt så att biologiska värden ej äventyras.

3 Skötselområden med bevarandemål och åtgärder

Reservatet är indelat i 4 skötselområden, vilka utgår från naturtyp och skötselbehov:

- 1 Äldre skog med fri utveckling
- 2 Brandpräglad barrskog
- 3 Utvecklingsmarker
- 4 Friluftsliv och anläggningar

Skötselkarta Östra Almberget

Skötselområde 1: Äldre skog med fri utveckling**Beskrivning**

Skötselområde 1 innehåller skog av mycket varierande karaktär. På toppen utgörs den av luckig höjdlägesbarrskog där ljungmattor breder ut sig på marken och bergshällar i vissa områden tittar fram. I sluttningarna är skogen kraftigare och domineras av hänglavrik granskog men även barrblandskog och lövblandad skog förekommer. Det finns även mindre inslag av myr och sumpskog. Skogen är flerskiktad med träd av olika ålder och inslaget av gamla och döda träd är i delar av området omfattande. Fältskiktet domineras av blåbär.

Bevarandemål

Området präglas av olikåldrig skog med gamla träd av både tall och gran. Naturliga processer som åldrande och avdöende leder till att död ved finns i olika grovlekar och nedbrytningsgrader och att skogen är olikåldrig. Omvälvande störningar i form av t.ex. stormfällning och/eller insektsangrepp, kan leda till att hela eller delar av skogen under perioder har en annan karaktär, men detta är en del av skogens utveckling. Arealen äldre skog med fri utveckling ska vara minst 85 ha med långsam ökning i takt med att utvecklingsmarkerna utvecklar naturskogskaraktär.

Skötselåtgärder

Området lämnas för fri utveckling.

Utsikt över den skarpa branten på reservatets östsida..

Skötselområde 2: Brandpräglad barrskog**Beskrivning**

Skötselområde 2 utgörs av brandpräglad tallskog i bergets västsluttning, bitvis med karaktär av hållmarkstallskog. Skogen är luckig och flerskiktad med en del inslag av gran i svackor och äldre björkar. Här finns även spår av upprepade bränder i gamla tallågor och stubbar.

Bevarandemål

Områdets struktur och sammansättning är tydligt påverkat av brand och branden har en roll i områdets utveckling. I perioder efter brand/bränning är områden öppna och präglas av betydande mängder död ved och typiska arter som etablerar sig efter branden. I senare stadier är områdena mer slutna. Arealen brandpräglad barrskog ska vara minst 25 ha.

Skötselåtgärder

För delar av området som är möjliga att avgränsa för bränning bör åtgärden användas för att den naturliga störningsregimen brand ska få råda. Naturvårdsbränning inom området ska föregås av en bränningsplanering. Den bör ta hänsyn till Naturvårdsverkets skötselstrategi och Länsstyrelsens regionala bränningsstrategi. För att slutgiltigt avgöra lämpligheten i att bränna ett område ska det inventeras i fält. I en bränningsplanering ska hänsyn till kulturmiljö- och icke brandgynnade naturvårdsintressen beaktas.

Mål för naturvårdsbränningarna är i första hand att

- skapa brandljud på de yngre tallarna i området
- skapa mer varierade bestånd genom stor variation i trädmortalitet
- bevara de befintliga höga naturvärden som finns i området

Utöver ovanstående är det en fördel om en stor del av humuslagret konsumeras av branden för att ge goda möjligheter till föryngring av tall och lövträd.

Löpande skötsel

Naturvårdsbränning när så befinns vara lämpligt.

Tall med brandljud i skötselområde 2.

Skötselområde 3: Utvecklingsmarker

Beskrivning

I områdets ytterkanter finns mindre partier med skog som saknar någon av de strukturer som karakteriserar en naturskog, t.ex. död ved eller äldre träd. På västra och östra kanten finns även ett par mindre partier med ungskog.

Bevarandemål

Bestånden uppvisar en variation med avseende på åldersfördelning, luckighet och skiktning. Skogen ska uppvisa en ökande andel död ved och på sikt utveckla naturskogens karaktär.

Skötselåtgärder

Områdena lämnas för fri utveckling.

Skötselområde 4: Friluftsliv och anläggningar**Beskrivning**

Redan idag finns en stig som leder in i området från vägen i norr. Platsen där stigen leder upp från vägen till reservatet är lämplig som entré med informationsskylt. Stigen leder upp till toppen av berget där en rastplats med slobod ska iordningställas.

Bevarandemål

Information om reservatet och vilka föreskrifter som gäller där finns på informationstavla i anslutning till området och via Länsstyrelsens hemsida. Vandringsleden är i gott skick. Vid rastplatsen finns en slobod och eldplats som är i gott skick. Där finns tillgång till torr ved.

Skötselåtgärder*Initialåtgärder*

Gränsen för reservatet ska målas upp enligt standard. Informationsskylt ska sättas upp vid bilvägen i norr där stigen leder upp till reservatet. En öppen yta vid vägen, lite längre väster ut från stigen, iordningställs för parkering och en skylt med hänvisning till parkeringen sätts upp vid stigen för att undvika att besökare parkerar i vägkorsningen. Den befintliga stigen ska märkas ut och vid behov röjas, och en rastplats med slobod och eldplats iordningställas på toppen av berget. En uppföljning bör göras angående om det även behövs en torrsklosett i anslutning till rastplatsen och i så fall bör en sådan ställas i ordning.

Löpande skötsel

Underhåll av gränser, markeringar, informationsskylt, parkering, vandringsled och slobod. Påfyllning av ved vid rastplatsen.

4 Jakt och fiske

I reservatsföreskrifterna regleras endast hur jakten utövas. Det är inte tillåtet att uppföra permanenta jaktpass och jakttorn av permanent typ med väggar, tak eller dylikt. Enkla jaktpass av "naturmaterial" dvs. av standardtyp med slanor/granris eller mobila tak/slobod som endast används under själva jakten får dock användas. Jaktpass inklusive eventuella skjutvinklar får markeras diskret med märkt småfågelholk. Befintliga sikt- och skjutgator får underhållsröjas.

5 Dokumentation och uppföljning**Dokumentation**

Förvaltaren ansvarar för att väl dokumentera alla nyskapande åtgärder och restaureringar. Förvaltaren ska även dokumentera underhållsåtgärder samt tillsyn av friluftsanläggningar.

Uppföljning

Bevarandemål

Uppföljning av de bevarandemål som angetts i skötselplanen ska göras som underlag för utvärdering av om syftet med reservatet uppnås. Uppföljningen genomförs av Länsstyrelsen. Uppföljning kommer att ge vägledning om ytterligare bevarandeåtgärder krävs för att upprätthålla gynnsam bevarandestatus

Övriga skötselåtgärder

Förvaltaren ansvarar för att följa upp genomförda skötselåtgärder.

6 Revidering av skötselplanen

Skötselplanen gäller tills vidare och revideras då uppföljningen indikerar att behov finns, eller om skötselplanen i övrigt är inaktuell.

7 Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder

Skötselåtgärd	När	Prioritet	Finansiering
Underhåll av gränser och markeringar	löpande		Reservatsanslag
Markering och eventuell röjning av stigar	2015	1	Reservatsanslag
Informationsskylt	2015	1	Reservatsanslag
Iordningställande av parkering.	2015	1	Reservatsanslag
Uppförande av slogbod och eldplats	2015	1	Reservatsanslag
Påfyllnad av ved	löpande		
Bränning		3	Reservatsanslag
Uppföljning av skötselåtgärder			Reservatsanslag
Uppföljning av bevarandemål			Anslag för uppföljning